

Amateurtuindersvereniging de Pioniers

Bezoekadres:

Köglaan 30, 3571 PZ Utrecht
secretaris@depioniers.nl
www.depioniers.nl

Postadres:

Postbus 13017, 3507 LA Utrecht

Redactie: Evelien Pullens

Layout: Evarien Tuitert

In dit nummer

Van het bestuur	2
Beleeftuin	2
Het bestuur over besturen	3
Wat (gaan wij doen)?	4
Wilgen knotten	4
Interview met Gerlofke Hekelaar	5
Oproep van de jubileumboekcommissie	6
Aardsterren	
Koudebeheersing in de tuin	7
Tip van de maand	7
Buurman weet alles	8
Recept: Mispellikeur	8

Van de redactie

Winter. De natuur neemt rust. Tenminste, zo lijkt het. Maar ondertussen is er leven, gebeurt er van alles.

Als de temperatuur stijgt, beginnen de knoppen uit te lopen. Zie ik een eekhoorn tegen een boom, waakzaam om zich heen kijkend. Bij vrieskou verschrompelen de blaadjes, kruipt de eekhoorn in zijn nest en gaan de mensen in de weer om hun planten te beschermen. De mensen zitten niet stil. Er wordt gehakt en gezaagd, voorbereid, overlegd, bestuurd, ontworpen, gesnoeid, opgeruimd, gebouwd, gefotografeerd, genoten, gefeest.

Terwijl ik wandel over ons tuinenpark, mijmer ik over al het werk wat er wordt verzet om deze plek zo mooi te houden. Als ik 's zomers in de zon zit op mijn grasveld of frambozen en aardbeien pluk, realiseer ik me dat helemaal niet. "Door zoveel uren te werken op het stuk grond rond de bijenstal, merk ik dat er 's winters ook zo veel te doen is. En dat het heerlijk is tijdens de koude maanden lekker

bezig te zijn buiten," vertelt pionier Gerlofke me.

In het stukje wat Judith schreef voor deze nieuwsbrief filosofeert ze over tuinieren en de twijfel die daar soms bij komt kijken. Zij geeft een mooie boodschap mee over "ruimte geven", ruimte voor planten en misschien ook voor mensen.

In deze nieuwsbrief een interview met Gerlofke en over het Bosrandgroepje. Verder aandacht voor de Beleeftuin waar plannen worden gemaakt en het houtwerk wordt opgeknapt. En voor het bestuur dat er continue voor zorgt dat iedereen goed met elkaar samenwerkt en er beslissingen worden genomen. Hoe bescherm je je planten tegen kou? Ga je deze winter wilgen knotten of een boom planten?

Evelien Pullens

KOM JE OOK?

Agenda

Wilgen knotten

Zondag 19 februari en zondag
12 maart, 13.00 - 15.30 uur

Algemene Ledenvergadering

19 maart, 14.00 - 16.00 uur

Van het **bestuur**

Dit wordt mijn laatste stukje als voorzitter van de Pioniers. En wat ben ik nieuwsgierig naar mijn opvolger, jullie ook? Gisteren zijn we geïnterviewd door Evelien, het resultaat daarvan vinden jullie ook in deze nieuwsbrief. Ik heb het oprecht erg naar mijn zin

“Als ik geen voorzitter meer ben, ga ik de vooral de mensen missen.”

gehad, maar vind het ook passend om om de paar jaar vers bloed in te laten stromen in

het bestuur. Het was niet helemaal de bedoeling om dan ook te stoppen met tuinieren, maar helaas loopt dat nu even zo. Ik laat een vereniging achter die vol zit met mensen die wat over hebben om de vereniging te laten floreren. En een paar nieuwe bestuurders zitten daar vast ook tussen.

Afgelopen maanden is het bestuur o.a. bezig geweest met de toekomst. Opstellen nieuwe statuten, verplicht i.v.m. met veranderende wetten. We werken aan een nieuw beheerplan (Paul van Kan is er weer druk mee).

Het nieuwe boekhoudsysteem werkt en we houden een beetje in de gaten wat er allemaal nog meer kan gaan spelen. Statuten en beheerplan komt natuurlijk nog bij jullie terecht om er wat van te vinden, staat op de agenda van de ALV op zondag 19 maart. Deze keer weer eens een zondag, we proberen wat af te wisselen zodat een ieder een keer aan kan sluiten. Dan hoop ik ook dat er gestemd kan worden op de nieuwe voorzitter!

*Namens het bestuur,
Tjitske van der Woude*

Beleeftuin

In augustus had de beleefstuingroep overleg met het bestuur over de plannen voor de toekomst. In corona tijd was voor het team vooral onderhoud van de tuin de belangrijkste klus. Er is ook overleg geweest met de communicatiecommissie. Hoe kan de Beleeftuin zichtbaarder worden?

In deze nieuwsbrief daarom wat foto's die illustreren wat er de afgelopen tijd allemaal gebeurd is op de Beleeftuin.

De houten vloer in het huisje was slecht geworden door de regendrup. Dat is nu aangepakt. Er kwam een veranderde afscheidingslijn, met op de kwetsbare punten stenen, en mooie zitplekken in de zon.

23 oktober werd het welkomstbord, dat Evarien voor de beleeftuin maakte, geplaatst. Bezoekers worden welkom geheten en er staat informatie op over de Beleeftuin. In het voorjaar komt er een

audiotour met een speciaal lusje naar de Beleeftuin.

13 november: Er wordt op de plaats van de oude appelboom een vrij forse vervanger gepoot; Glorie van Holland. In 1960 werd als geschenk voor ieder lid, op korte afstand van het pad, een hoogstam gepoot. Ook planten we een nieuwe pruimenboom; Reine Claude jaune.

Het bestuur over besturen

Eens in de zoveel tijd zijn er bestuurswisselingen. Binnenkort gaan Tjitske en Judith het bestuur verlaten en zijn er minimaal twee nieuwe bestuursleden nodig. Weten de Pioniers eigenlijk wel wat het bestuur doet en wat het beleid is?

Er was een tijd dat de voorzitter streng was, de regels strak in de gaten hield en beslissingen nam. Het tegenwoordige bestuur staat voor een gedeelde verantwoordelijkheid van alle leden. Regels zijn natuurlijk wel nodig. Daarvoor is er een Huishoudelijk reglement en zijn er statuten. Het bestuur wil vooral mogelijk maken, initiatieven stimuleren en ons park draaiende houden. Om iets meer inzicht te krijgen in wat een bestuur doet en hoe de sfeer is, zit ik met vier bestuursleden op een regenachtige ochtend in het winkeltje om hun ervaringen op te schrijven. Ik stel ze even voor:

Tjitske, voorzitter, 8 jaar in het bestuur.

Coby, beheer en evenementen, 6 jaar in het bestuur.

Ludy, 2 jaar in het bestuur.

Annemieke, bijna 1 jaar in het bestuur.

Secretaris **Judith** en penningmeester **Frans** waren er niet bij.

"De Pioniers is net een dorpje. En het is een soort spel om dit dorpje te besturen. Serieus, maar niet té. Dingen duren lang, dat geeft niet. Het is geen werk!"

Wat doet het bestuur van de Pioniers?

Als bestuur ken je veel leden en heb je het overzicht. Je verbindt en je faciliteert. Je verdeelt het geld, geeft toestemming en soms begeleid je een proces. Burenruzies komen bijvoorbeeld bij het bestuur terecht, dan ga je er heen om te praten. Zo ben je de ene week mediator bij een conflict, de andere week heb je een gesprek met de wethouder. Er is overleg met de commissies en met het Odensehuis, die nu ons verenigingsgebouw gebruikt. Ludy houdt zich samen met Coby bezig met het verenigingswerk, met de Piopetites en met het Bosrandgroepje. Coby vertelt enthousiast hoe ze langzaam het contact met de wijk Veemarkt, onze burens, tot stand heeft gebracht. Annemieke heeft samen met Frans, Judith, Jos Berkers (geen bestuurslid) het nieuwe boekhoudsysteem aan de praat gekregen dat nu de boekhouding en de ledenadministratie (bijna) volledig vanuit het nieuwe systeem worden gedaan,

waardoor de administratie in de toekomst gemakkelijker gaat worden. En zo zijn er nog velen andere dingen waar het bestuur zich mee bezig houdt. Maar het bestuur doet het niet alleen!

"Wij zijn een hele actieve vereniging. De helft van onze leden zit in een commissie of draagt individueel bij. Op het juiste moment komen er dingen van de grond. Fantastisch." Als een Pionier met een idee komt, zegt het bestuur meestal; Ga het maar onderzoeken, kom met een offerte en voer het uit.

Wat is er leuk aan besturen?

Besturen is teamwork, samenwerking! We moeten er met elkaar zien uit te komen. Je wordt er blij van als iets lukt: een oplossing voor een verwaarloosde tuin, het nieuwe boekhoudsysteem aan de praat krijgen, verbinding met de wijk werkt, eindelijk wordt het gebied rond de bijenstal grondig aangepakt...

Je zal je niet snel vervelen in het bestuur van de Pioniers, de dingen die langs komen zijn heel gevarieerd. Maar het is ook leuk als het niet goed gaat. Hoe lost het zich dan weer op?

Het is geen werk. Haast en stress hebben geen enkele zin, dingen gebeuren wanneer de tijd rijp is. Dat is interessant, je moet leren achterover te leunen.

Hoeveel tijd kost het?

Dat varieert enorm. We vergaderen om de twee weken. Daarnaast ben je natuurlijk ook nog wel bezig. De penningmeester en secretaris hebben vaste taken die ze niet kunnen laten liggen. Bij de andere bestuursleden ligt het er aan hoeveel projecten je oppakt. Rondom GroenMoetjeDoendag kan het bijvoorbeeld heel druk zijn. En... af en toe even aanwippen in de kantine op zaterdag hoort er ook bij!

Wat is er belangrijk aan besturen?

Geen bestuur, geen tuinenpark. We zijn tenslotte een vereniging, een vereniging moet een bestuur hebben. "Ik ging met pensioen en kreeg ruimte in mijn leven en vond dat het tijd werd om mijn verantwoordelijkheid op te pakken en het bestuur te gaan versterken, want ik wil graag dat dit tuinenpark blijft bestaan, niet alleen voor mijn eigen plezier."

Het is belangrijk dat er groen is in de stad, het is gezond, duurzaam en het verbindt. "Ik vind het een fijn gevoel om iets bij te kunnen dragen aan onze maatschappij. Er worden zoveel mensen, planten en dieren blij van ons tuinenpark."

Hoe zet je de eerste stap?

Kom eens kennismaken, snuffelen en uitproberen of besturen iets voor je is. Neem de tijd om uit te proberen hoe jij kan bijdragen. Ben je een aanpakker of een verbinder? Hou je van mensen of heb je ideeën over de verduurzaming van ons park? Het bestuur nodigt je uit om 'stage' te komen lopen. Ga Pionieren. Doe mee!

HIER STAAN DE DAMES OP DIE AANWEZIG WAREN BIJ HET INTERVIEW. ANNEMIEK, LUDY, TJITSKE, COBY

Wat (gaan wij doen)?

Ieder voorjaar komt de vraag weer op wat ons dit jaar te doen staat. Maar bij sommige dingen twijfel ik steeds weer. Neem nou de Paardenbloemen. Zal ik ze weghalen, of laten staan? Doen ze kwaad? Nou nee. En ze zijn zo vrolijk. Bovendien: de bladeren en stengel kun je eten en zijn zelfs zeer gezond, volgens bepaalde natuurspecialisten. Maar... toen ik de tuin kreeg, was het terras één en al Paardenbloem met schots-en-scheve tegels. Heel vrolijk, dat wel, maar niet als terras te gebruiken. Die daar, op het (nieuwe) terras houd ik dus zo klein mogelijk, want weggrijpen doe je ze niet, met die penwortel van ze. En voor de rest? Ik schipper. Laat de ene wel staan, de andere niet,

pluk pluizenbollen zoveel mogelijk weg, want een hele tuin met alleen maar... En zo gaat het steeds, eigenlijk.

De Hop moest er vorig jaar wel aan geloven. Hoe leuk als klein plantje ook, hoe mooi die bellen, vooral met het najaarslicht hoog in de boom... Zij nam het over, werd te opdringerig. En dus... Met zo'n enorme wortelkruit is van 'beperken' geen sprake meer. En dus... vele zakken vol stengel moest ik afvoeren. En het bleef maar komen, het hele jaar door.

Wel uitkijken als je aan zoiets begint, trouwens. Niet aanzitten als de zon schijnt, want net als bij de Grote Berenklaauw kun je er brandwonden en eeuwige littekens aan overhouden.

En o ja, de Boterbloem, daar moet ik ook nog over nadenken. Hoewel... de 'kruipende' mag/moet weg, behalve in een verloren hoekje dan, en de andere mogen blijven.

En o ja, daar hebben we nog de Moerasspirea. Daar heb ik een echte liefde-haat verhouding mee. Geen enkele bloeiwijze is zo bijzonder. De opbouw, de kleur, de zachtheid, de samengesteldheid ervan. Een schoonheid zo mooi, dat die niet te beschrijven, laat staan te tekenen is. Maar... vrijwel overal komt zij tevoorschijn en is haast niet weg te krijgen, want 'moeras...', het zegt had al: in mijn drassige tuin weten de wortels zich bijzonder goed vast te grijpen en staande te houden. Blijven wieden dus.

Maar... de Puntwederik houdt de Vrouwenmantel in bedwang en de Guldenroede op haar beurt weer de Puntwederik. Dat is dus wel makkelijk. Daar hoeft ik me niet mee te bemoeien.

Raar eigenlijk, dat we bij tuinieren zo vaak denken in termen van 'beperken', 'weghalen' en 'uitrukken' (soms zelfs in 'uitroeien', maar hou daar maar mee op, dat lukt toch niet), want dat is wat we vaak doen, als de 'aanplant' er een tijdje staat. Een prettiger benadering is om datgene wat in de verdrukking komt, 'de ruimte te geven'. Dat is hetzelfde, is wat we tegelijkertijd ook doen, en maakt het voor mensen die 'weghalen' moeilijk vinden, wat makkelijker. Bovendien: veel kan op de composthoop en dient een goed doel.

Judith Schuil

Wilgen knotten

Ook dit jaar staat tegen het einde van de winter de wilgenknot weer op de agenda. We spreken, ijs en weder dienende, af op **zondag 19 februari en zondag 12 maart tussen 13.00 uur en 15.30 uur**. De werkzaamheden bestaan uit knotten en de tenen verslepen naar het plein. Er is gereedschap van de Pioniers maar eigen zagen en tangen zijn altijd handig. Na afloop warme chocomelk in de kantine.

De wilgentenen worden gebruikt voor enkele gemeenschappelijke projecten op ons tuinenpark, maar als er over blijft kun je ook voor je eigen vlechtwerken tenen nemen.

We horen heel graag wanneer je een uurtje of langer de tijd wilt nemen. Meer info en aanmelden bij Pieterneel: wilgenknotten@kpnmail.nl

Lievelingsmoment:

Als het op een doordeweekse dag heel rustig is op het complex en ik eekhoortjes tegen kom.

Lievelingsplanten:

Eetbare planten. "Zo leuk om te kunnen eten van eigen tuin"

Portret van Gerlofke Hekelaar, tuin 34

Appels en bessen in overvloed

Gerlofke en ik treffen elkaar op een zachte winterochtend tussen Kerst en Oud en nieuw voor het verenigingsgebouw. We kijken elkaar aan. Nee, we gaan niet binnen zitten, maar lekker een stukje lopen. Eerst naar mijn tuin, dan naar de langgerekte tuin van Gerlofke, die samen met haar man en vier kinderen nu acht jaar lid is van de Pioniers. Bij haar huis in Wittevrouwen heeft ze ook een tuin, maar daar komt weinig zon.

"Tuinieren vind ik leuk! Ik wil graag kunnen eten van eigen tuin. Appels en bessen hadden we in overvloed afgelopen jaar."

"Tuinieren vind ik leuk! Ik wil graag kunnen eten van eigen tuin." De moestuin lukt nog niet zo, maar het fruit wel. "Appels en bessen hadden we in overvloed afgelopen jaar." Toen Gerlofke met haar gezin acht jaar geleden de tuin kreeg, was hij helemaal afgedekt met plastic. "Volgens de buurman omdat de vorige eigenaar het onkruid niet in toom kon houden. Buurman raadde ons aan om er gras in te zaaien en van daaruit de

tuin verder op te bouwen." Nu ligt er een mooi grasveld, waar ze zelf appelbomen, peren, stoofperen en diverse struiken hebben gezet. Achter het huisje, op het wilde stuk van de singel, wil Gerlofke Daslook laten groeien, lekker en mooi.

Zo zonen, zo moeder

We slenteren verder langs het achterpad, het stinzenveldje, de singel. Ik vraag Gerlofke wat ze zo fijn vindt aan de tuin. "Ik merk dat ik zo op kan gaan in mijn werk. Het doet me heel erg goed als ik naast al dat computeren een tijd op de tuin aan het werk ben. Soms vraag ik me wel eens af waarom ik zittend werk ben gaan doen. Ik wil meer groen in mijn leven!" vertelt Gerlofke. "En ook voor mijn kinderen is het hartstikke leuk en goed om in de natuur te zijn. Mijn twee jongste zonen hebben veel energie en moeten af en toe echt uitgelaten worden," lacht ze. "Ze gaan graag op avontuur op het terrein. Een paar jaar geleden waren ze van plan het water bij de bijenstal over te steken. Ze zijn gaan kappen om zich een weg te banen naar het water. Dat bleek een hels karwei. Maar ze hebben de sloot bereikt, waar ze met stokken probeerden naar de overkant te

komen." Gerlofke vertelt lachend dat er één in het water is gevallen is bij dit avontuur. Ze merkte toen wat een groot en ondoordringbaar gebied dat stuk grond bij de bijenstal eigenlijk is. "Ooit heb ik me, na een oproep in de nieuwsbrief, opgegeven voor de aanleg van een voedselbos, maar ik heb daar nooit wat van gehoord. Toch jammer." Gerlofke besloot daarom na het avontuur van haar zonen, zelf initiatief te nemen en plaatst een oproep in PioDeelt. Ludy reageerde en ze zijn samen, af en toe geholpen door Carolien, Annemiek en Coraline, aan de slag gegaan. Dat werd – net als haar kinderen al deden - bramen kappen. Zo ontstaat het bosrandgroepje.

Het bosrandgroepje

Gerlofke en Ludy zijn de vaste kern van de commissie die het gebied rond de bijenstal tot een aantrekkelijk gebied willen maken met eetbare bomen en struiken. Stap 1: De bramen moesten weg. "Ludy en ik hebben een soort vaste afspraak op vrijdagochtend om aan het werk te gaan bij de bijenstal. Wie dan komt helpen, graag," vertelt Gerlofke. We knipten de bramen kort, best zwaar werk. Dan de wortels er nog uit. "

"Ludy en ik hebben een soort vaste afspraak op vrijdagochtend om aan het werk te gaan bij de bijenstal."

Ze zijn vervolgens op excursie gegaan naar kwekerij Stekkers (zie Tip van de maand op pagina 7). Wat is het daar leuk! We kregen allerlei advies over eetbare bomen en struiken. Boudewijn (een van de oprichters van Stekkers) adviseerde bijvoorbeeld om gele Kornoelje te planten, want die kun je eten, de rode niet. Om te beginnen kochten we zwarte bessenstruiken – die doen het

Lees verder op pagina 6

Oproep

Bomen of planten met eetbare vruchten zijn welkom op de bosrand bij de bijenstal. Als iemand iets overheeft op zijn tuin nemen we het graag over! Meehelpen op vrijdagochtend mag ook!

Vervolg Portret van Gerlofke, pagina 5

goed in de schaduw. Boudewijn is ons toen ook komen helpen om de wortels van de bramen er uit te frezen." De bramen zijn nu bijna weg. Gelukkig. Je zou denken dat bramen beschutting bieden aan dieren, maar dat is niet zo. Ze zijn veel te dicht en te stekelig. "Wist je dat ze zo hard groeien door de stikstof?" vraagt Gerlofke mij.

Gezamenlijk kun je zo veel bereiken

Het stukje land rond de bijenstal heeft nu een heel ander aanzien, het is groter dan je zou verwachten. Een echt voedselbos zal het nooit worden - daar is het te klein voor - maar een voedselbosrand... "Dat we het toch zo snel voor elkaar hebben gekregen," lacht

Gerlofke enthousiast "Zo zie je dat je gezamenlijk zo veel kan bereiken." Paul van Kan werd uitgenodigd om advies te geven over de invulling van het bossige landje rond de bijenstal. "Op het voorste stuk kunnen waarschijnlijk vooral zwarte bessen geplant worden," vertelt Gerlofke. "Er ligt veel houtmoolm en de grond is daardoor net een trampoline. Bovendien is er veel schaduw." Achter de bijenstal, aan de rand van het water komen fruitbomen; appels, kersen, peren. "Er staan ook een paar Hazelaars hier, maar die schijnen niet veel noten te geven," vult Gerlofke aan. Voor, bij de bijenstal komt waarschijnlijk een wilde bloemenwei en het stuk aan het pad wordt een kleine boom-

gaard zodat je lekker op het bankje onder de bomen kunt zitten.

Eten uit eigen tuinenpark

"Pioniers mogen straks gerust wat fruit komen halen hier, maar het is toch vooral ook voor de dieren, vogels en eekhoorns en natuurlijk ook voor de bijen." Gerlofke zelf zal ook zeker van het fruit gaan genieten. "Ik heb bijna alle appels geraapt van het boompje wat er nu al staat." Gerlofke maakt er jam of siroop van. "Wist jij dat je ook siroop kan maken van magnoliabloemblaadjes," vraagt ze. Nee, dat wist ik niet. Zo valt er nog een heleboel te leren over eetbare bessen, bladeren en stelen.

Oproep van de jubileumboekcommissie

In 2025 bestaan wij 90 jaar. Op 7 november 1935 werd de Vereniging van Amateur Tuinders De Pioniers opgericht. Eigenlijk gaat de geschiedenis nog verder terug. In de jaren twintig van de vorige eeuw waren er al 'wilde tuinders' actief op de Blauwkapelseweg, die later betrokken zouden zijn bij de oprichting van De Pioniers. Kortom, onze vereniging kent een rijke en interessante geschiedenis van ruim honderd jaar!

Dit leek ons een goede reden om in 2025 een mooi jubileumboek uit te brengen. De jubileumboekcommissie, bestaande uit Evelien, Evarien, Andrea, Monique, Fons, Richard en Rian, is druk bezig om materiaal te verzamelen en ideeën te ontwikkelen voor het boek. Ondergetekende is al enkele jaren bezig om de geschiedenis van De Pioniers te onderzoeken en te beschrijven. Overigens zal in het jubileumboek niet alleen aandacht besteed worden aan de geschiedenis van onze vereniging maar ook het heden en de toekomst zullen niet worden vergeten. Inmiddels hebben er al enkele interviews plaatsgevonden met leden en oud-leden.

De jubileumboekcommissie is nog op zoek naar foto's uit het verleden en heden, krantenknipsels, ander (historisch) materiaal, mooie verhalen etc. Heb of weet jij iets interessants? Of heb je een tip, een leuk idee? Laat ons ons dan even weten: smile@hccnet.nl

Aardsterren

Misschien heb je in een van de singels of natuurplekken rood-witte linten of vlaggetjes gezien. Dezen zijn door Paul van Kan geplaatst om bijzondere planten, struiken of paddenstoelen te markeren. Hiermee wordt voorkomen dat deze tijdens beheer sneuvelen, bijvoorbeeld door er over te lopen, met machines er over te rijden of te bedelven onder een takkenril of stamhout. Achter zo'n rood-wit lint bij de bijenstal groeien hele bijzondere paddenstoelen; aardsterren. Ze komen ieder jaar weer op de zelfde plek terug. De gekraagde aardster is een opmerkelijke paddenstoel die in de strooisellaag van loofbossen en beschaduwde tuinen kan opduiken. Het is in Nederland de meest algemene en bovendien een van de grootste aardsterren. De punten van de ster kunnen een cirkel van 9 cm diameter beslaan, maar blijven meestal kleiner.

Gekraagde aardsterren houden van voedselrijke standplaatsen. Dikwijls zijn er brandnetels of vlierstruiken in de buurt. De vruchtlichamen verschijnen meestal in de late zomer of de herfst, maar kunnen tot het volgend voorjaar zichtbaar blijven. Het mycelium (geheel van schimmeldraden) leeft van de afbraak van dood organisch materiaal.

Koudebeheersing in de tuin

“Als de dagen gaan lengen, gaat de vorst strengen”. Volgens deze oude weerspreuk ligt mogelijk het koudste (zeker het langste) deel van de winter nog in het verschiet. Wat kunnen we doen om onze koudegevoelige tuinplanten te beschermen, alvorens ze richting PIO Orangerie te kruien als echt strenge vorst zich aandient?

Koude- en vorstgevoelige planten zijn vaste planten die sterven bij koude of vorst. De temperatuur waarbij dat gebeurt verschilt per plant. Overigens sterven planten meestal niet door kou, maar eerder door natte voeten. De wortels bevriezen dan extra snel.

De juiste plek

Het verhaal begint met aanplant op de juiste plek in de tuin. Zet kwetsbare planten liefst niet vol in de wind maar op een beschutte plek waar ook een vaal winterzonnetje nog comfort kan bieden. Ook is het een optie om kwetsbare planten in een pot of kuip te plaatsen, om deze makkelijk naar meer beschutte, warmere plekken te kunnen verplaatsten. Planten in potten zijn 's winters wel kwetsbaarder dan planten in de volle grond. Logisch, want de wand van een pot is dun en daarom kan de wortelkluit eerder bevriezen.

Bij lichte vorst (tot -5 °C is het afdoende potplanten tegen de relatief warme muur van het huis of onder een afdak te zetten. Dit beschermt ook enigszins tegen storm of rukwinden en dat ze te nat worden. Zet de potten bij voorkeur op een plank of twee stevige latten, zodat overtollig water kan weglopen. Kleine pot- en kuipplanten kunnen met pot en al in een iets grotere pot worden geplaatst. De ruimte tussen de potten kun je opvullen met droge bladeren en/of stro. Of bekleed de binnenkant van de pot/kuip met noppenfolie voorzien van een paar gaten.

Weinig water geven en naar binnen

Grotere planten in kuipen, zoals oleanders en vijgen, kunnen een buitentemperatuur van -5 °C wel hebben. Niet winterharde planten, zoals (sub)tropische en mediterrane palmbomen, bananenplanten, agaven, citrus- en olijfbomen vragen serieuze bescherming tegen koude en vorst. Daalt de temperatuur, plaats de potten/kuipen dan in een (muur)kas of in je huisje. Let wel dat de

planten nog voldoende licht krijgen en bescherm ook de wortels door bij vorst weinig tot geen water te geven. Mocht de binnenruimte ook kouder worden, wikkel de plant dan alsnog in met wat jute of vliesdoek. In de kas kun je ook grote zwarte bakken met water plaatsen. Hierin wordt zonnewarmte opgeslagen die 's avonds langzaam wordt afgegeven (alle beetjes helpen toch?). De kas zelf kun je ook afdekken met een laag noppenfolie of bubbeltjesplastic.

Planten in de volle grond afdekken

Planten in de volle grond kun je om te beginnen afdekken met een mulchlaag van bladeren, houtsnippers of bijvoorbeeld zaagsel. Ook kan worden gekozen voor het leggen van een aarden wal rond de basis van de plant. Let erop dat de aarde niet direct de stam of steel van de plant raakt om aantasting te voorkomen. De wal kan worden aangevuld met droog blad of stro. Op deze manier heb ik meerdere jaren mijn artisjokplanten goed kunnen beschermen tijdens perioden van matige tot strenge vorst (tot -15 °C). Het is altijd handig om een glazen cloche bij de hand te hebben. Zet de cloche over kleine vorstgevoelige planten. Een grote glazen pot, zoals waar bijvoorbeeld augurken in hebben gezeten, werkt ook goed.

Inpakken tegen temperatuurswisselingen

Je kunt planten in de tuin ook isoleren of inpakken, bijvoorbeeld met jute of vliesdoek. Het is belangrijk dat de planten bij aanvang droog zijn, dat ze kunnen blijven ademen en dat ze niet te snel weer opwarmen. Want grote temperatuurschommelingen zijn niet goed voor matig- en niet winterharde planten. Een bananenplant kan -10 tot -15 °C verdragen. Maar is de plant niet ingepakt en waait er een venijnige oostenwind? Dan kan lichte vorst al schadelijk zijn.

Hoe pak je planten in?

Om een plant in de volle grond in te pakken sla je bamboestokken of palen rondom de

plant of boom en wikkel wat jute, vliesdoek of rieten matten daaromheen om de plant goed af te dekken. Dek de bovenkant af met niet doorlatend materiaal, liever geen plastic, dan kan de plant gaan schimmelen. Vul de binnenruimte bij aanhoudende strenge vorst voor de zekerheid op met stro, droge bladeren en/of dennentakken.

Nadeel van inpakken is dat de wind makkelijker vat krijgt op het geheel en dat het doek na de vorstperiode weer moet worden verwijderd om verstikking te voorkomen. En met temperaturen die tegenwoordig in korte tijd van -9 °C naar +10 °C en opnieuw richting het vriespunt bewegen, kan het in-/uitpakken best bewerkelijk zijn.

Met alle klimaatverandering is het maar zeer de vraag of oude weerspreuken vandaag de dag nog voorspellingswaarde hebben. Maar mocht strenge vorst zich aandienen, houd dan de nieuwsflits in de gaten voor een eventuele openstelling van de PIO Orangerie.

Arjan Verheul
(Vrij naar diverse bronnen)

Tip van de maand

Ga eens kijken bij kwekerij Stekkers. Je kan er gewoon binnenlopen en een plantje wat je leuk vindt meenemen, je betaalt dan via de website. Als je advies zou willen hebben, moet je zorgen dat je er bent als een van de medewerkers aanwezig is.
<https://kwekerijstekkers.nl/>

Buurman weet alles

Goedemorgen Buurman,

Ik verveel me. Het is best lekker weer om naar de tuin te komen, maar ik weet niet wat ik moet doen nu in de winter.

Nou buurman,

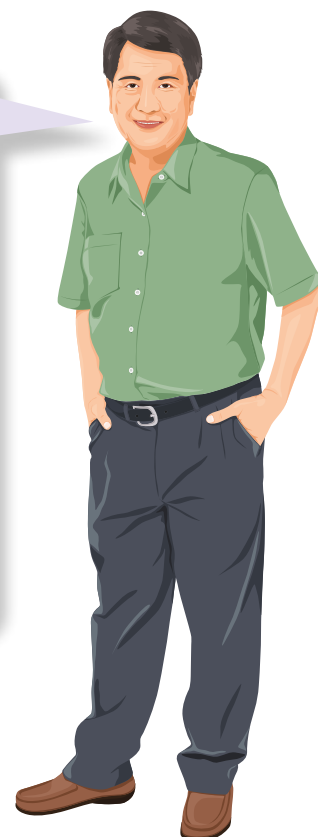
die grote boom waar u al zo lang last van heeft, wordt binnenkort omgezaagd. Dan krijg ik veel ruimte voor nieuwe planten. En er komt meer zon. Zou u het leuk vinden als ik een nieuwe boom neerzet? En wat voor één dan?

Beste buurvrouw,

Ja, we krijgen meer zon als die boom weg is. Wist je trouwens dat het verplicht is om een fruitboom te planten als je een andere kapt. Fruitbomen dragen bij aan de diversiteit en zijn goed voor elk levend organisme. En dit is bovendien de ideale periode om nieuwe bomen, struiken of fruitboompjes aan te planten. Veel struiken en bomen hebben de winterdip nodig om goed te aarden en sterk aan de lente te beginnen.

Beste buurvrouw,

De winter is het perfecte moment om tot rust te komen. Dat doet de natuur ook en inmiddels weten we dat de natuur ons veel leert: dus kom ook tot rust. Ook een goede tijd om na te denken. Inspiratie te vinden voor de inrichting van je tuin tijdens de komende lente. Ga je een biogroentetuin aanleggen? Of een boom planten? Profiteer van de regenachtige dagen om jezelf nieuwe tuintechnieken aan te leren en te dromen van je toekomstige tuinplannen!

Mispellikeur

Ik ken twee mispelbomen op de Pioniers. Het is een ouderwetse vrucht, die pas lekker is als hij bijna rot is. Nou ja, lekker... Dat kan je niet zeggen. Maar vorig jaar heb ik mispellikeur gemaakt. En dat smaakte goed!

Wil je het ook proberen en heb je geen mispelboom. Raap wat gevallen mispels op de Rozenlaan.

Dit heb je nodig voor het maken van mispellikeur:

300 gr	rijpe mispels
10	kruidnagels
210 gr	suiker
195 ml	water
720 ml	wodka of jenever
1	kaneelstokje

Steek de kruidnagels in de mispels. Los de suiker op in het water en doe het vervolgens samen met de jenever of wodka en de mispels in een schone weckpot. Zet de weckpot voor 3 maanden weg. Zeef na 3 maanden de mispels en kruidnagels eruit en laat nog eens 3 maanden staan.